

NOVIOMAGVS.

NOVIOMAGVM, urbem suam indigenæ, nunc Regnum, nunc
basim Imperij appellant, quod vna sit trium earum, quas Carolus
Magnus quondam sibi sedes delegerat. Primam aiunt Aquisgranum
fuisse, secundam Nouiomagum, tertiam Theonis Villam. De Origine
eius, Geldenaurius ciuis, in historia sua Batauica, à Mago potentissimo
Gallorum Rege, Ditis filio cõditam, & de eius nomine Magam appel-
latam fuisse tradit. Post temporis progressu, à Batone Cartorum Re-
gulo, istuc transmittente, loci amœnitate capro, tum etiam antiquæ no-
bilitati istic gratificaturo, instauratam atque auctam, triplici mœnio-
rum ambitu cinxisse, ac inde Nouiomagum vocasse. Addit idem, Bato-
nis filium Hessium patriam suam summopere ornasse, vnde procli-
uior eius pars etiam nunc ab eo mons Hessij dicatur. Postremo adiun-
git, omnium ordinum consensione, à Batauis regiam ac prouinciæ ca-
put constitutam esse. Vtunque est, liquet, per antiquam esse urbem, ad eam Rheni partem collocatam,
quæ Vahalidis vulgò vocatur, flumen inibi & latissimum & altissimum, duobus miliaribus ab arce Rauē-
stenia distat. Aedificiorum structura nobilis profectò est & firma, populosa & diues. Nam postquam no-
uissimè ad Austriacam domum redijt, ciues cum mercaturis faciendis, tum literis operam dederunt, an-
tea ferè nulli rei intenti nec assueti, quàm bello & armis. Habuit tamen olim diuersos viros literarum
doctrina illustres, qui varia opera & se, & Repub. digna, ediderunt, vt Theodoricum Borguium, Ioannē
Henricum, Henricum Bronchorstium. Hoc verò tempore habet D. Franciscum Craneveldium, Me-
chliniensis Regij concilij Senatorem, virum vti doctum, ita singularem virtutis & studiorum patro-
num. Gerharo quoque Falkopyrgico patria est, iuueni singularis eruditionis & magnæ expectacionis.
Sunt etiam istic innumeri alij bonis literis dediti. Inter alia quoq; gymnasium erectum, in quo à septem
magistris vtraque lingua, Latina & Græca, singulari Reipublicæ vtilitate & laude docetur. Templorum,
quæ ibi ornatissima certè sunt, omnium excellentissima est basilica D. Stephano dicata. Inter rerum
porrò miracula perantiqua est arx illa, in colle sita, vrbi imminens, quam à Iulio Cæsare ædificatam, aut
saltem instauratam aiunt, quasi dominatricem atque exploratricem subiectæ atque circumiacentis vi-
cinia. Ambigi profectò possit, an vlla alia totius Belgici specula, amœniorem regionum, fluuiorum, a-
grorum, terrarumque prospectum habeat. Hic iuxta, atq; in vicinis municipijs reperræ aliquando pris-
corum Romanorum reliquiæ, puta numismata, lapides, marmora, instructissimarum domorum pari-
etina, sepulcra, monumentaque, solerter perquirendi perscrutandique terræ viscera desiderio ciues af-
ficiunt. Cuius rei luculentissimus testis est, instar multorum, Ioannes Falckopyrgicus, ciuis Nouioma-
gensis, homo virtutis & antiquitatis perstudiosus, qui domi suæ tres aut quatuor tabulas marmoreas o-
stentat, vnà cum illustrium virorum elogijs, epitaphijs atque inscriptionibus. Habet etiam Nouioma-
gum vicecomitatus titulum, estque vrbs & feudum Imperij. Moneræ cudendæ ius habet, vt & cateræ Im-
perij vrbes liberæ, Prouocatur inde non ad Geldræ Cancellariam: sed recta ad Aquisgranensem curiam.
Quotannis certum hominem Aquisgranum mittit, qui deferret eò cheirothecam piperis plenam, Impe-
rialis feudi agnitionis ergò. Philippus tamen Rex Catholicus, vti Dux Geldriæ, istic, quemadmodum ali-
bi, monetam percuti curat. Ecclesiasticus ordo eius vrbs, paret Archiepiscopo Colonensi, nisi hæc no-
uorum episcoporum in hisce regionibus institutio, perturbaret. Hæc vrbs totius Ducatus, & singulatim
primæ tetrarchiæ, Geldriæ, omnium amplissimæ caput est, cuius territorio comprehenduntur, Tilerum,
& Bommela, ciuitates muris clausæ, vel Gentum Gendauum, & Bommelrouerda, non quidem mœnijs
cinctæ, at tamen priuilegijs & immunitatibus donatæ, item superior atque inferior Batauia, cum tota ea
plaga, quæ Mosa & Vahali fluminibus includitur, adeò, vt generatim omnes hi municipes se Nouioma-
gi sistere iure cogantur. Accessit hæc ditio Geldriæ Ducatui, anno 1248. hac ratione. Otto II. Comes,
Guilielmo Romanorum Regi vnum & viginti millia argenti infecti pondo, mutuo dederat, ea lege &
conditione, vt nisi certa die commodatam pecuniæ summam persolueret, Geldriensis in eam possessio-
nem, vt suam ac propriam veniret, quæ conuenta, pluribus etiam conditionibus additis, postea à
Rodolpho itidem Romanorum Rege confirmata sunt. Cum verò ad constitutum tem-
pus, siue propter ærarij tenuitatem, siue incuria quadam, pecunia illi non red-
dita esset, exconuentu, certis tamen conditionibus Nouioma-
gensis ditio, Geldriæ Comiti cefsit. Hæc ex
Guicciardino sunt desum-
pta.